

Augsti godātā ministres kundze, mūsu (Godātie) viesi, institūta sadarbības partneri, bijušie un esošie darbinieki, mīlie kolēģi. Man ir patīess prieks redzēt jūs šodien sapulcējušos Elektronikas un datorzinātņu Institutā, lai kopā šajā svinīgajā pasākumā atzīmētu institūta 50.gadu pastāvēšanas jubileju.

50 gadi, tas ir laika sprīdis, pēc kura ir iespējams uz mirkli apstāties un paskatīties gan uz iepriekš sasniegto, gan uz ceļu kas veicams tālāk.

Pagājušā gadsimta 50tie gadi bija laiks, kad visā pasaulē attīstījās skaitļošanas tehnika un tās pielietojums tautsaimniecībā, uzplauka jauna zinātne - kibernetika. Tas bija laiks, kad dzima doma par atbilstoša zinātniskā institūta izveidi arī Latvijā. Tā kā vārds kibernetika netika īpaši atzīts tā laika PSRS, tad veidojamam institūtam tika dots Elektronikas un skaitļošanas tehnikas institūta vārds.

Institūts neradās tukšā vietā, saturiski tas turpināja pētnieciskās iestrādes, kuras bija uzsāktas Fizikas institūta skaitļošanas centrā tā vadītāja Jāņa Daubes vadībā, kā arī Enerģētikas institūta Elektronisko mašīnu laboratorijā tā vadītāja Eduarda Jakubaiša vadībā, kuram arī ir vislielākais organizatoriskais nopelns institūta tapšanā un kurš kļuva par institūta pirmo direktoru.

Kopš institūta izveides tā pētījumu bāze un pielietotās tehnoloģijas ir vairākkārtīgi fundamentāli nomainījušās, pirmā skaitļojamā mašīna tapa izmantojot elektronu lampas, tad nāca diskretie pusvadītāji, hibrīdu mikroskāmas, mazas, vidējas un lielas integrācijas pakāpes integrālās shēmas un mikroprocesori, līdz šobrīd strādājam ar iegultām sistēmām, programmējamiem loģiskiem masīviem un daudzkodolu procesoriem.

Savos 50 gados institūts ir pieredzējis dažādus laika posmus, tajā skaitā nozīmīgu attīstību padomju gados ZA sastāvā, kad institūts pēc izveides ar katru gadu paplašinājās, tika uzbūvētas jaunas telpas, pieņemti jauni darbinieki, veidotas jaunas laboratorijas, uzsākta zinātniskā žurnāla izdošana, aktīvi strādāja konstruktoru birojs institūta zinātnisko izstrāžu realizācijā un nodošanā tautsaimniecībā. 90-to gadu sākumā institūts bija lielākais zinātniskais institūts Latvijā. Būtiskas pārmaiņas notika pēc Latvijas neatkarības atgūšanas 1991.gadā. Institūta direktora amatā Eduardu Jakubaiti nomainīja institūta Diskrētās signālapstrādes laboratorijas vadītājs Ivars Biļinskis. Institūts ieguva savu tagadējo nosaukumu - Elektronikas un datorzinātņu institūts un drīz pēc reorganizācijas no LZA nodots Izglītības un zinātnes ministrijas pārziņā. Veidojoties tirgus ekonomikai iepriekšējie zinātnisko pētījumu pasūtījumi no PSRS tika pārtraukti, būtiski samazinājās valsts finansējums zinātnei. Institūts izmantoja pēc „dzelzs priekškara” krišanas radušās iespējas starptautiskai sadarbībai ar rietumu valstīm, tomēr strauji samazinājās darbinieku skaits un sašaurinājās institūta pētījumu tematika, par galvenajiem kļūstot pētījumiem un izstrādānēm signālapstrādes jomā. Neieplūstot jauniem speciālistiem, nerodot iespējas atjaunot materiāli-tehnisko bāzi un remontēt telpas, institūts novecoja.

21.gs pirmās desmitgades otrajā pusē, pateicoties vairāku apstākļu sakritībai, institūtam ir sācies nākamais attīstības posms. Un es esmu priecīgs, ka šajā posmā varu strādāt institūta vadībā. Līdz ar Latvijas iestāšanos ES, kļuva pieejami Struktūrfondu līdzekļi, kurus piesaistot institūts

spēja gan daļēji renovēt savas telpas un inženiertīklus, gan būtiski modernizēt laboratoriju aprīkojumu. Sadarbojoties ar universitātēm ir izdevies sagatavot un institūta darbā iesaistīt vairākus desmitus jaunu speciālistu. Institūta kolektīvs ir būtiski atjauninājies, līdz ar to ir iespējams paplašināt arī pētījumu virzienus. Pateicoties dalībai Eiropas ietvarprogrammās, COST, OSMOZE u.c. starp. Pē. projektos attīstītās mūsu sadarbība ar ārzemju partneriem.

Šobrīd Institūts līdztekus ilggadējiem pētījumiem precīzo laika mērījumu, randomizētas signālu apstrādes, stroboskopiskas signālu reģistrācijas, mikroprocesoru sistēmu un datortīkla vadības problēmu jomās strādā arī pie pētījumiem multimodālajā biometrijā attīstot jaunas pieejas drošai un ērtai personu identifikācijai, izmantojot plaukstas asinsvadu tīklojumu un sejas 3D attēlus. Tiek radīti oriģināli aparatūras un programmatūras risinājumi bezvadu sensoru tīkliem, veikti pētījumi ultra-platjoslas impulsu lokācijas un datu pārraides jomās, attīstīta hiperspektrālo attēlu apstrāde, radīta signālatkarīgas ciparapstrādes teorija, pētīti viedie antenu režģi, intelektuālas transporta sistēmas, programmvadāms radio, mobilie roboti kā arī veiktas citas zinātniskās aktivitātes.

Ir patīkami atzīmēt, ka institūts ir spējis mainīties līdzī laika, un ne tikai mainīties, bet katrā savas pastāvēšanas desmitgadē, neatkarīgi no valsts iekārtas un institūta statusa, tas ir spējis gūt panākumus, kuri ir pieminēšanas vērti arī šodien. 60tos gados tā ir pirmā Latvijā radītā ESM, 70tos gados – pirmās mikroprocesoru sistēmas, tajā skaitā multiprocesoru kontroles sistēma Marsa visurgājējam PSRS kosmosa programmas ietvaros. 80-tajos gados - PSRS Zinātņu akadēmijas datortīkla AKADEMNET izveide, radot tam gan aparatūras, gan programmatūras risinājumus. 90-tos gados tika iegūta Eiropas IT balva par „Dasp-lab system” izstrādi, kura demonstrēja institūtā izveidotās „Digital alias-free signal processing” tehnoloģijas iespējas. Un jau šī gadsimta spilgtākais sasniegums saistās ar Institūta radīto augstas precizitātes laika mērīšanas iekārtu starptautiski atzītu pielietošanu „*International Laser Ranging Service*” ietvaros visā pasaulē.

Šodien mūsu svinīgajā pasākumā gribu pateikt lielu paldies visiem, kas ar savu darbu un ieguldījumu ir veicinājuši institūta attīstību, paldies bijušiem darbiniekiem ar vēsturiskiem panākumiem un paldies tagadējam kolektīvam par visu to, ka spējam paveikt šodien.

Savu institūta 50 gadu svinībām veltīto runu vēlos nobeigt ar optimismu par to, ka institūta kolektīvam kopā strādājot izdosies piepildīt arī mūsu nākotnes ieceres - aktīvi iesaistīties Latvijas zinātnes un izglītības datortīkla izveidē, kopā ar komersantiem strādāt Kompetences centrā, būt aktīvam dalībniekam topošajā informāciju un signālapstrādes tehnoloģiju valsts nozīmes pētniecības centra ietvarā, paplašināt institūta dalību starptautiskos kopējos pētījumu projektos.

Pārliecību par mūsu nākotni vieš arī desmit šobrīd institūtā topošie promocijas darbi. Izmantojot izdevību gribu apsveikt mūsu 7 kolēģus, kuri tikko ir ieguvuši savus maģistra grādus LU un RTU, un aizstāvēties parādīja augstu kvalitāti saņemot 2 izcilus, 3 teicamus un 2 ļoti labus vērtējumus.

Institūta misija – būt par vadošo pētniecības institūciju signālu apstrādes, elektronikas un datorzinātņu jomā Latvijā, un būt par Eiropā atpazītu pētniecības centru tiek sekmīgi īstenota.